

Remissvar från Branschföreningen Svensk Bostadsanpassning

Styrelsen för branschföreningen

Boverkets rapport Utvärdering av lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag - Rapport 2023:11

Sammanfattning

Regeringen har skickat ut förslag till ny lag om bostadsanpassningsbidrag. Bakgrunden till utredningen och förslagen är kraftigt minskade bostadsanpassningar som lett till negativa konsekvenser för äldre, funktionshindrade - och för kommuner och skattebetalare.

Utebliven bostadsanpassning gör det svårare för äldre och funktionshindrade att bo kvar i sina hem, något som ökar efterfrågan på hemtjänst och särskilda boenden. Bägge dessa åtgärder är långt dyrare än anpassningar av och hjälpmedel i en befintlig bostad.

Det brådskar därmed, både för de enskilda personerna och för kommunerna, med att justera lagstiftning och tillämpning.

Utredningen har i stort fångat de problem som funnits med nuvarande bostadsanpassning. De lagförslag som utredningen föreslår är bra och åtgärdar många av problemen.

Vi tillstyrker därmed förslagets inriktning då vi ser flera positiva förändringar i förhållande till nuvarande lag. Vi har dock vissa synpunkter, främst gällande lagtexter som behöver förtydligas.

Vi saknar även ett konkret förslag om hur den sökandes position kan stärkas i samband med ansökan. I utredningen redovisas erfarenheter från den enkätundersökning som arbetsterapeuter besvarat. En stor del, ca 30 % av arbetsterapeuterna i enkätundersökningen, anser att de sökande inte får den hjälp de behöver för att ansöka om bostadsanpassningsbidrag.

Då processen att söka är alltför svår och den sökande ofta är en utsatt och äldre person behövs många gånger praktisk hjälp att genomföra alla de moment som de avkrävs för att nå fram till ett bifall.

Även Boverkets utredning pekar på bristerna utan att komma med något förslag på lösning. Vi föreslår därför en ny paragraf där en sökande kan få ersättning för stöd vid själva ansökan.

Vi föreslår också att man tar bort skrivningen om att bidrag inte utgår om hjälpmedel kan lösa behovet. Skälet är att denna skrivning är feltänkt då lösningarna nästan alltid är en kombination av hjälpmedel och bostadsanpassning.

Nedan utvecklar vi våra resonemang.

Allmänna synpunkter

Vi delar inte Boverkets slutsats att lagstiftningen som föreligger inte har föranlett problem med bostadsanpassningen. Tvärtom ser vi stora brister i nuvarande lag, men som med rätt förändringar ska kunna åtgärdas. Flera av förslagen i nya lagen kommer att underlätta och förbättra förutsättningarna för personer med behov av bostadsanpassning, vilket vi välkomnar. Det kommer även att leda till förkortningar av handläggningstider och färre överprövningar i domstol, något som är önskvärt av flera skäl.

Synpunkter rörande Boverkets förslag och analyser per område

3 § Bidragstagare

Vi tillstyrker förändringen.

4 § Ägare av flerbostadshus får överta rätten till bostadsanpassningsbidrag

Vi tillstyrker förändringen. Förslaget att fastighetsägaren i flerbostadshus ska kunna överta anläggningen är bra. Det ökar incitamentet för fastighetsägare att godkänna en bostadsanpassning. Dessutom ska en sökande alltid få ett godkännande av fastighetsägaren för bostadsanpassningen. Att i samband med det fråga fastighetsägaren om att överta ansökningen är enkelt och ger många fördelar, utan att vara kostnadsdrivande.

5 § Åtgärder som bostadsanpassningsbidrag lämnas för

Förändringarna i 5§ är såvitt vi förstår ämnade att säkerställa ändamålsenlig förvaring av hjälpmedel och i klartext att de så kallade "flyttbara rullstolsgaragen" åter ska kunna användas för bostadsanpassning. Vi ser mycket positivt på det.

Den kritik som funnits att rullstolsgaragen är "flyttbara" och därmed inte bostadsanpassning förefaller märklig då de är utvecklade just för att ge kommunen förutsättningar för flytt och återbruk. Därmed ges de också möjlighet att med stöd av lagstiftningen aktivt verka för att begränsa kostnadseffekten av återinförandet. Återanvändning och nyttjande av begagnad anordning har dessutom redan varit praxis inom många kommuner under de 25 åren dessa garage var bidragsberättigade.

I 5§ finns en problematisk skrivning:

"Bidrag lämnas inte om behovet kan tillgodoses med hjälpmedel som erbjuds av regionen eller kommunen enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). Lag (2019:983)".

Vi föreslår att denna stryks helt. Skälet är att den skrivningen har föranlett att man alltid söker lösningar med endast hjälpmedel, medan det i praktiken nästan alltid är en kombination av ett hjälpmedel och en bostadsanpassning som är lösningen. Det är rimligen den som skriver intyget som gör den bästa bedömningen av behovet och därmed även den mest lämpade lösningen oavsett om det är hjälpmedel eller bostadsanpassning. Boverkets egen analys visar att det finns en problematik, men man lämnar det utan förslag.

8 § Bostadens skick

Denna omprövning av lagen är mycket välkommen då den nuvarande paragrafen har orsakat direkt felaktiga avslag och stor skada för många sökande. Den har också blivit föremål för onödiga domstolsprövningar som hade kunnat undvikas om lagtexten varit tydligare formulerad.

Intentionen måste ändå vara att bostadens skick till exempel i ett badrum inte ska vara avgörande för möjligheten att uppnå en personlig hygien och ett självständigt liv.

Det är inte rimligt att ett äldre tätskikt hindrar byte av badkar mot dusch när dagens funktionskabiner är fuktsäkrade och därmed höjer det sammantagna fuktskyddet.

Den skrivning som boverket nu föreslår riskerar att fortsatt skapa osäkerhet med efterföljande feltolkningar. Vi har gett professor Olle Lundin i uppdrag att utreda denna paragraf och föreslå nödvändiga förändringar (bilaga 1).

Vi föreslår följande lydelse för att bättre tydliggöra paragrafens syfte:

Byggnadstekniska brister, eftersatt underhåll eller avsevärda brister i grundläggande bostadsfunktioner som uppstår endast på grund av åtgärden ska dock inte utgöra grund för avslag. Inte heller ska avslag ges för åtgärd som i sig ej påverkar en eventuell byggnadsteknisk brist eller eftersatt underhåll

9 § Byte av bostad

Vi har stor förståelse för att bidrag inte ska lämnas om man flyttar till en "uppenbart olämplig bostad". Men i praktiken är bostadsmarknaden sådan att många inte har några val. Man får helt enkelt flytta till det som finns. Vi skulle önska att lagen på något sätt tog större hänsyn till verkligheten men överläter åt departementet att göra avvägningen kring hur en alternativ formulering kan se ut.

10 § Medgivande

Vi tillstyrker ändringen som innebär att fastighetsägaren som övertar anpassningen inte behöver ge ett särskilt medgivande till anpassningen.

11 § Bidrag till reparationer

Vi tillstyrker förslaget som tydliggör behovet av service och reparationer samt att det tydliggör att fastighetsägaren som övertagit anläggningen har rätt att söka och få reparationsbidrag och bidrag för service och underhåll. Vi vill förtydliga så att även nödvändiga tjänster som tex abonnemang av nödtelefoner som är ett EU-krav vid hissinstallationer ska ingå i service begreppet.

Nuvarande lagtext i 11§:

"I fråga om anordning eller inredning av tekniskt slag lämnas bidrag även för besiktning och annat underhåll än reparation"

Vi föreslår en komplettering med ny lydelse:

I fråga om anordning eller inredning av tekniskt slag lämnas bidrag även för besiktning, underhåll samt även nödvändiga kostnader för abonnemangstjänster tillhörande den fasta installationen

Förslag till kompletterande förändringar

16 § Bidragens storlek och utformning

Vi föreslår att paragrafen förtydligas så att den sökande uttryckligen ges rätt att använda det beslutade bidragsbeloppet med frihet att själv och med egna medel kunna välja en annan och mer kostsam lösning. Skälet till denna förändring är att många sökanden vill göra en mer omfattande lösning än den som kommunen beviljar bidrag för. Ibland ges bifall för ett kontantbidrag med frihet. I andra fall ger kommunen avslag rakt av.

Det finns inga sakliga skäl att neka en sökande att använda egna medel till en utifrån individens behov bättre lösning. Vi har gett professor Olle Lundin i uppdrag att utreda denna paragraf och föreslå nödvändiga förändringar (Professor Olle Lundins utredning bilaga 1).

Ny paragraf - komplettering av ansökan

I utredningen slår man fast att avslag på grund av att åtgärden inte är nödvändig med hänsyn till funktionsnedsättningen är det vanligaste skälet till avslag. Kopplingen mellan vad som står i intyget och den sökta åtgärden är föremål för många avslag trots att själva funktionsnedsättningen är säkerställd och i sig ej tvistig.

I det fall ett intyg bedöms som varandes svagt i förhållande till funktionsnedsättningen och möjligt avhjälpande av hindret, eller i någon annan form otillräckligt, måste den rimliga hanteringen vara att be den sökande eller intygsskrivaren om komplettering.

I alltför många fall ger kommunen i stället ett omedelbart avslag och den sökande hamnar i läget att ett överklagande är enda vägen framåt. Utredningen visar också på att kommunerna inte hjälper den sökande att skaffa nytt intyg eller vad som i övrigt skulle krävas för att uppnå ett bifall. Utredningen lyfter problemet utan att lämna förslag på åtgärd.

Vi har gett professor Olle Lundin i uppdrag att utreda huruvida en komplettering till lagen är nödvändig för att rätta till problemet. Läs förslaget i bilagan (Professor Olle Lundins utredning bilaga 1).

Vi föreslår med stöd i hans skrivningar en kompletterande paragraf enligt följande:

Innan kommunen beslutar om att avslå ansökan ska sökanden ges möjlighet att komplettera sin ansökan med de uppgifter som kommunen ansett saknas eller vara bristfälliga. I en begäran om komplettering ska kommunen till den sökande ange vilka delar av ansökan kommunen ansett otillräckliga för ett gynnande beslut.

Om intyg bifogats ansökan och kommunens beslut om avslag beror helt eller delvis på intyget bör även intygsskrivaren i den mån det är möjligt informeras och ges möjlighet till komplettering.¹

---

¹ Dessa intyg definieras eller regleras idag inte i lagtexten utan i Boverkets föreskrifter. Detta kanske borde lyftas över om man hänvisar till dem på detta vis.

Ny paragraf – om rätt att få ersättning för att ansöka

Vi föreslår en ny paragraf i lagen med syfte att förenkla och snabba upp processen med ansökan samt säkerställa sökandens intressen av att få hjälp. Vi vet också att många ansökningar aldrig genomförs då den sökande inte förmår att själv ta fram hela ansökan med handlingar, offerter och medgivanden.

Utredningen konstaterade att det finns brister i handläggningen hos kommunerna, som handlar om kommunernas "serviceskyldighet", men föreslår inget konkret. Vårt förslag till skrivning av ny paragraf:

Sökande av bostadsanpassning har rätt att ansöka om särskild ersättning för att kunna genomföra sin ansökan. Det kan röra sig om inhämtande av offerter, skrivande av ansökan, inhämtande av fastighetsägarens godkännande samt erbjuda fastighetsägaren att överta bostadsanpassningsbidraget.

Styrelsen för Branschföreningen Svensk Bostadsanpassning

Stockholm den 2 april 2024

Olle Lundin
Professor i förvaltningsrätt
vid Uppsala universitet

Vänge 240324

Om Boverkets förslag till ändring i lagen om bostadsanpassningsbidrag.

I rapporten ”Utvärdering av lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag” har Boverket föreslagit ett antal välkomna och behövliga ändringar i bostadsanpassningslagen. Dessa föreslagna ändringar är gjorda med ett huvudsakligt ändamål att vidga möjligheterna att få bostadsanpassningsbidrag. Det finns dock områden där ytterligare ändringar skulle behövas och även där Boverkets föreslagna ändringar riskerar att ha motsatt effekt mot det man haft för avsikt att åstadkomma.

Komplettering av ansökan

I sin rapport konstaterar Boverket att den vanligaste anledningen att ansökan om bostadsanpassningsbidrag nekas är att man inte kunnat visa på att åtgärden är nödvändig med hänsyn till funktionsnedsättningen eller att bostaden ansågs ändamålsenlig utan den sökta åtgärden. Dessa krav härstammar från 5 § bostadsanpassningslagen som föreskriver att bidrag endast får lämnas om åtgärderna är nödvändiga för att bostaden ska vara ändamålsenlig för sökanden. Hur detta sker rent praktiskt är genom att sökanden bifogar ett intyg från arbetsterapeut, läkare eller

annan sakkunnig som visar att åtgärderna för vilka sökts bidrag är nödvändiga. Att sådant intyg ska bifogas anges idag i Boverkets föreskrifter (2018:12) 2 §.

Det är svårt att överskatta vikten av intyget i processen för bostadsanpassningsbidrag. Trots det börjar och slutar intygsskrivarens delaktighet i processen med utfärdandet av intyget. I sådana fall där kommunen inte finner att intyget på ett tillfredställande sätt kan visa att åtgärden är nödvändig med hänsyn till funktionsnedsättningen görs ingen återkoppling till den som utfärdade intyget. Istället nekas ansökan i sin helhet.

Ett annat förfarande där, istället för ett direkt avslag på ansökan, sökanden och intygsskrivaren bes komplettera ansökan med de uppgifter kommunen uppfattar saknas förefaller för mig mycket mer användarvänligt och ligger dessutom inom ramen för kommunens utredningsskyldighet.

Mitt förslag

Jag föreslår en ny paragraf som ger sökanden rätt att, innan kommunen fattar slutligt beslut om att avslå ansökan, komplettera med de uppgifter som kommunen ansett saknas. Att en ny paragraf infogas efter rubriken ”Handläggning av bidragsärenden” med följande innehåll:

Innan kommunen beslutar om att avslå ansökan ska sökanden ges möjlighet att komplettera sin ansökan med de uppgifter som kommunen ansett saknas eller vara bristfälliga. I en begäran om komplettering ska kommunen till den sökande ange vilka delar av ansökan kommunen ansett otillräckliga för ett gynnande beslut.

Om intyg bifogats ansökan och kommunens beslut om avslag beror helt eller delvis på intyget bör även intygsskrivaren i den mån det är möjligt informeras och ges möjlighet till komplettering.¹

Avslag vid brister i bostaden

En grund för avslag på ansökan som tillämpats ganska inkonsekvent av både kommuner och domstol är de bestämmelser i 8 § om att bostadsanpassningsbidrag inte lämnas om de sökta åtgärderna behöver utföras p.g.a. byggtekniska brister, eftersatt underhåll, avsaknad av eller avsevärda brister i grundläggande bostadsfunktioner, eller avvikelser från bygglagstiftningens krav på tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga. Boverket har i sin rapport

---

¹ Dessa intyg definieras eller regleras idag inte i lagtexten utan i Boverkets föreskrifter. Detta kanske borde lyftas över om man hänvisar till dem på detta vis.

uppmärksammat problemet och föreslagit lagändring. Verkets föreslagna lydelse är dock i min mening otydlig och riskerar att skapa ytterligare problem här.

Boverket föreslår två ändringar i 8 §. Den första är tänkt att vara endast ett språkligt förtydligande där ”Bostadsanpassningsbidrag lämnas inte om de sökta åtgärderna behöver utföras av följande orsaker:” ändras till ”Bostadsanpassningsbidrag lämnas inte om de sökta åtgärderna skulle innebära ett avhjälpande av:” I min mening är detta mer än endast en språklig ändring utan skapar ett nytt bedömningskriterium.

Den nu gällande lydelsen, ”om de sökta åtgärderna behöver utföras av följande orsaker”, innebär ett orsakssamband mellan den sökta åtgärden och bristen, dvs. om åtgärden behövs p.g.a. bristen så är det inte något som bostadsanpassningsbidrag ska finansiera.

Den föreslagna lydelsen, ”om de sökta åtgärderna skulle innebära ett avhjälpande av”, innebär inte något sådant tydligt orsakssamband. Istället utvidgar det grunden för avslag att även omfatta fall då en åtgärd skulle avhjälpa en brist trots att denna inte är anledning till att åtgärden är nödvändig. Att detta inte är Boverkets avsikt med ändringen är tydligt i rapporten.

Den andra föreslagna ändringen är ett nytt stycke insatt mellan nuvarande första och andra stycket som beskriver hur bedömningen av brister ska göras. Den lyder:

”Bedömningen av om det finns byggnadstekniska brister, eftersatt underhåll eller avsevärda brister i grundläggande bostadsfunktioner ska avse skicket före anpassningen utan beaktande av vilka åtgärder bidrags söks för”.

Vad som ämnas åstadkommas med denna nya lagtext görs tydligare genom uttalanden i rapporten:

”Till exempel har ansökningar om bidrag för att byta ut badkar mot dusch avslagits för att väggar och golv inte har tillräckligt fuktskydd om dusch installeras. Den rimliga tolkningen av bestämmelsen är dock, enligt Boverkets mening, att skicket ska sättas i relation till förhållandena före anpassningen och inte bedömas med hänsyn till de åtgärder som bidrag söks för. Om en ansökan till exempel gäller att byta ut ett badkar mot en dusch ska avslag inte göras för att fuktskyddet inte skulle vara tillräckligt efter bytet.” – s. 72

Problemet man försöker avhjälpa här är då det i och med åtgärden uppkommer brister som inte fanns där innan, t.ex. då fuktskydd var fullt tillräckligt då det installerades med badkar men skulle anses otillräckligt om man nu istället installerar en dusch. Detta tycks vara vad som menas med ”avse skicket före anpassningen utan beaktande av vilka åtgärder bidrag söks för”.

Mitt förslag

8 § 1 st. bör behålla sin nuvarande lydelse dvs. ”Bostadsanpassning lämnas inte om de sökta åtgärderna behöver utföras av följande orsaker:” Denna lydelse reflekterar bättre bestämmelsens syfte att bostadsanpassningsbidrag inte ska användas för att åtgärda brister i bostaden utan att göra denna undantagsregel för vid.

Även om det nya andra stycket kan tyckas svårläst och otydligt utan den kontext som ges i rapporten finner jag den ändå ett rimligt förtydligande och som uppnår det syfte Boverket haft. Det är svårt att hitta alternativa lydelse som är tydligare utan att vara omständliga på ett sätt som inte lämpar sig för lagtext. Ett möjligt alternativ skulle ändå kunna vara:

Byggnadstekniska brister, eftersatt underhåll eller avsevärda brister i grundläggande bostadsfunktioner som uppstår endast på grund av åtgärden ska dock inte utgöra grund för avslag. Inte heller ska avslag ges för åtgärd som i sig ej påverkar en eventuell byggnadsteknisk brist eller eftersatt underhåll.

Avslag på grund av oskäliga kostnader

Något som inte behandlats i Boverkets rapport och därmed lämnats utan förslag till ändring är 16 § bestämmelse om att bidrag lämnas med ett belopp som motsvarar ”skälig kostnad för åtgärderna”. Idag är det inte tydligt vad kommunernas ansvar är då en åtgärd har bedömts vara dyrare än vad de ansett vara skäligt. Det finns här två olika ståndpunkter.

I vissa kommuner är uppfattningen att om en sökande valt en åtgärd som är oskäligt dyr är kommunen inte skyldig att bidra i någon del till åtgärden. Man ger helt enkelt avslag i sin helhet för sådana åtgärder och sökanden får antingen stå för hela kostnaden själv eller välja en annan billigare lösning.

I andra fall står kommunen för den del av kostnaden som de anser varit skälig och sökanden får stå för mellanskillnaden.

Det finns goda anledningar varför en sökande skulle föredra en dyrare lösning än vad kommunen finner strikt nödvändigt. T.ex. kanske man inte nödvändigtvis vill installera den absolut billigaste hisslösningen i sitt hem utan istället välja en mer attraktiv lösning. Detta kan dock idag leda till att kommunen då säger att detta är en oskäligt hög kostnad och därför helt avslår ansökan vilket lämnar hela kostnaden till sökanden. Detta kan komma som ett speciellt stort bakslag i fall där ansökan om bostadsanpassningsbidrag sker i efterhand.

Det är såklart inte rimligt att kommunerna ska stå för högre kostnader än vad som är skäligt p.g.a. sökandens estetiska val. Å andra sidan är det heller inte rimligt att sökanden ska stå för hela kostnaden i de fall de vill ha en annan lösning än den kommunen finner nödvändig.

Den rimliga lösningen är att kommunen står för den del som de bedömer är skälig och den sökande får stå för mellanskillnaden i de fall de väljer en lösning som är dyrare. Jag skulle vilja påstå att detta är vad 16 § 1 st. bostadsanpassningslagen föreskriver idag, att kommunerna är skyldiga att bidra med den skäliga delen av kostnaden även om åtgärden är dyrare än så. Bestämmelsen skulle dock kunna förtydligas så att det står klart att så är fallet, att sökanden har rätt att välja dyrare lösningar än vad som är ”skälig kostnad” men att man då får stå för mellanskillnaden. Att tillämpningen i kommunerna idag är olika på detta område, både mellan kommuner och från fall till fall, tyder på att bestämmelserna behöver tydliggöras.

Mitt förslag

För att förtydliga kommunens skyldigheter i fall där sökanden väljer en åtgärd vars kostnad överstiger vad kommunen anser vara skälig föreslår jag att följande infogas efter 16 § 1 st.

I de fall kostnaden för åtgärderna överstiger vad kommunen anser vara skäligt står sökanden för den överskjutande kostnaden.

För att tydligare belysa för kommunerna hur begreppet ”skälig kostnad” ska tillämpas finns anledning att även lyfta in det i samma paragraf i nästa stycke:

Vid bedömningen av vad som är skälig kostnad ska hänsyn tas till åtgärdens användarvänlighet, livslängd, och andra relevanta faktorer. Ytterligare ska hänsyn tas till hur åtgärden påverkar familjemedlemmar eller andra som regelbundet vistas i bostaden.²

Olle Lundin, professor i förvaltningsrätt

---

² Anges i prop. 1992/93:58 s. 22 och bör därför vara gällande ordning idag men finns värde i att explicit ange det i lagtexten.